

POKOJ A DOBRO

KATOLÍCKY ČASOPIS
FARNOSTI MARKUŠOVCE

01

2026
MAREC

28. ROČNÍK

ZALOŽENÉ 1999

250 ROKOV
**SPIŠSKEJ
DIECÉZY**

Foto: Peter Lazor

06 | Jubileum
Spišskej diecézy

10 | Kaplnka sv. Františka
v Markušovciach

12 | Sv. Rita

EDITORIÁL

MILÍ ČITATELIA!

Jubilejný rok ukončil pápež Lev XIV. 6. januára 2026 zatvorením poslednej zo štyroch svätých brán rímskych bazilik – Baziliky sv. Petra. Krátko po tom, vo februári 2026, začala vojna na Blízkom východe. A človek si kladie otázku, či majú všetky tie „aktivity“ počas jubilejného roka zmysel. Ved' ľudstvo je aj tak nepoučiteľné...

Majú zmysel, a to dosť významný. Vojny boli, sú a budú, pokiaľ bude človek človekom. Takým človekom, ktorý sa nebude usilovať o najťažší zápas – vybojovať pokoj a mier vo svojom srdci, vybojovať premenu svojho srdca. Tam je najťažšie bojisko, kde zápasíme proti siedmym hlavným hriechom – proti pýche, lakomstvu, smilstvu, závisť, obzerstvu, hnevu a lenivosti.

Aj hlava Katolíckej cirkvi apeluje na morálnu zodpovednosť a zastavenie špirály zla a násilia. Ako vyhlásil na Námestí svätého Petra vo Vatikáne: „*Stabilita a mier sa nebudujú vzájomnými hrozbami alebo pomocou zbraní, ktoré rozsievajú deštrukciu, bolesť a smrť, ale len prostredníctvom rozumného, úprimného a zodpovedného dialógu.*“ povedal.

Keď chceme viesť takýto dialóg, mali by sme mať „*upratané*“ vo svojom vnútri. Inak to bude len mlátenie prázdnej slamy a vymieňanie si fráz, ktoré kolujú internetom alebo v jalových diskusiách. Viesť dialóg znamená najprv pracovať na premene srdca, aby som vedel byť svojimi slovami a skutkami darom pre spoludiskutujúceho. Tam môžu vznikať zárodky pokoja a pokojného spolunažívania.

Svätý Otec zverejnil posolstvo k tohtoročnému Pôstnemu obdobiu. Vyzdvihol v ňom tri kľúčové aspekty: 1) POČÚVAŤ – „*Ochota počúvať je prvým znakom túžby vstúpiť do vzťahu s druhým.*“ 2) POSTIŤ SA – Zriekanie sa slúži na rozlišovanie a usporiadanie „*žiadostí*“. „*Pôst, chápaný v tomto zmysle, nám umožňuje nielen usmerňovať túžbu, očistiť ju a urobiť slobodnejšou, ale aj rozšíriť ju tak, aby sa obracala k Bohu a smerovala ku konaniu dobra.*“ 3) SPOLU – Pápež tu zdôrazňuje „*komunitný rozmer počúvania Božieho slova a praktizovania pôstu.*“ Poukazuje na to, že: „*obrátenie sa netýka len svedomia jednotlivca, ale aj štýlu vzťahov, kvality dialógu, schopnosti nechať sa osloviť realitou a rozpoznať to, čo skutočne usmerňuje túžbu, tak v našich cirkevných spoločenstvách, ako aj v ľudstve smädnom po spravodlivosti a zmierení.*“

Inšpirovaní Svätým Ocom skúsme teda kvalitnejšie kráčať Pôstnym obdobím.

Pax et bonum!

MONIKA HODNICKÁ |
ŠÉFREDAKTORKA
monika.hodnicka@gmail.com

JUBILEJNÉ
ROKY

Pápež Lev XIV. ustanovil **Jubilejný rok svätého Františka** (10. 1. 2026–10. 1. 2027) na pamiatku 800-stého výročia prechodu sv. Františka z Assisi do večnosti. Počas tohto roka sú všetci kresťanskí veriaci pozvaní nasledovať príklad svätca, a tak sa stávať **vzormi svätosti života a neúnavnými svedkami pokoja.**

Pri príležitosti **250. výročia založenia Spišskej diecézy** začíname 13. marca 2026 **NÁŠ Jubilejný rok**. Nechajme sa osloviť myšlienkou spišského biskupa: „*Tento významný čas nás pozýva zastaviť sa a poďakovať Pánu Bohu za bohaté duchovné dedičstvo, ktoré sme prijali od generácií veriacich pred nami, za kňazov a rehoľníkov i laikov, ktorí po celé stáročia niesli vieru v našich farnostiach a rodinách.*“

Zároveň 13. marca je deň narodenia spišského biskupa Františka Trstenského. Aj farnosť Markušovce sa pripája ku gratulantom a vyprosuje všetky potrebné milosti pre jeho pastiersky úrad v službe pre Boží ľud, ktorý mu bol zverený a tiež pre jeho samotného.

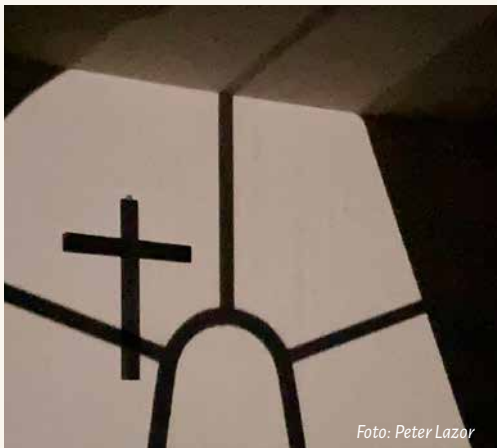

Foto: Peter Lazar

NA CESTE DO HLBÍN

(1. časť)

Stáva sa vám, že reagujete inak, než by ste chceli a vy nerozumiete, prečo ste tak zareagovali? Rozumiete svojim emóciám, ale aj tak vás často ovládnu? Máte pocit, že v duchovnej oblasti stagnujete? Možno nejde o slabú vôľu alebo nedostatok úsilia, ale o nepochopené emócie. Niekedy sa ukazuje, že duchovný nepokoj môže súvisieť skôr s preťažením alebo s nepochopeným emočným prežívaním, než so samotnou vierou.

Peter Scazzero, ktorý sa ako pastor učil na vlastných chybách, dnes píše medzinárodne známe publikácie o duchovnom raste. Zdôrazňuje, že je možné v určitých oblastiach zažívať duchovný rast, no zároveň byť emočne nezrelý. Podobne ako ľadovec, aj náš život sa skladá z vrstiev, ktoré ležia hlboko pod tým, čo denno-denne žijeme. Viditeľných je len desať percent ľadovca – predstavujú to, ako sa správame a zmeny, ktoré si na nás iní môžu všimnúť (napríklad sme milší, úctivejší, chodíme pravidelnejšie do kostola). Lenže korene nášho skutočného ja – to, čo iní nevidia, sa vôbec nemusia meniť. Chceme žiť tak, aby sme sa páčili Bohu, ale v skutočnosti nám to vôbec nejde. Je potrebné odhaliť hlbiny ukryté pod povrchom nášho ľadovca. V našom živote môžu totižto existovať obrovské oblasti, ktorých sa Ježiš Kristus nikdy nedotkol, pretože sme ho tam nikdy nepustili.

Boh nás stvoril na svoj celistvý obraz. Ten sa skladá: **z telesnej, duchovnej, emočnej, intelektuálnej a sociálnej zložky**. Ak si nevšímame niektorú z týchto zložiek, má to ničivé dôsledky vo vzťahu k sebe samému, k iným, k Bohu. V mnohých prostrediach sa emócie vnímajú ako niečo nepodstatné, niečo čo by malo ísť do úzadia a nemali by sme tomu prikladať veľkú váhu. Hnev, smútok, závisť či strach sú považované za znak slabosti, nezrelosti alebo nedostatočnej viery. Ideálom sa stal pokoj, vyrovnanosť a kontrola. Často sa však ukazuje, že problémom je práve **spôsob, akým sa človek naučil pristupovať k vlastným emóciám**. Duchovný život, ktorý obchádza emócie, môže zostať neúplný. Je možné, že práve to, čo sme sa naučili obchádzať, môže byť miestom, kde sa začína skutočný rast.

Scazzero tvrdí, že **emočná nezrelosť a duchovná zrelosť nemôžu existovať vedľa seba**. Nie preto, že by emócie mali byť stredom duchovného života, ale pre-

to, že ignorované prežívanie si vždy nájde inú cestu. Ak nie cez slová, tak cez telo. Ak nie cez telo, tak cez vzťahy. Keď emócie nemajú priestor, **nezaniknú, len sa pre-sunú**. Objavia sa ako chronická únava, podráždenosť, opakujúce sa konflikty, vnútorná prázdnota alebo pocit, že človek dáva viac, než vládze niešť. Z duchovných praktík sa potom môže stať výkon, zo služby povinnosť, zo vzťahov miesto, kde sa človek buď prispôsobí, alebo vybuchne. Mnohí ľudia zistia, že sa duchovne „zasekli“ nie preto, že by nerobili dosť, ale preto, že **robili príliš veľa bez spojenia s vlastným vnútróm** – bez počúvania signálov tela, bez dovoľenia cítiť to, čo je nepríjemné, bez jazyka pre vlastné prežívanie.

Emócie nie sú prekážkou duchovného života, naopak – často sú jeho vstupnou bránou. Nehovoríme teraz o nejakom emočne podfarbenom prežívaní duchovného života. Emócie možno vnímať aj ako signály, ktoré vedú k hlbšiemu skúmaniu vlastného prežívania. Napríklad, keď nás sused nahnevá už len tým, že sa objaví vo dverách, pýtajme sa sami seba: Prečo sa na neho hnevám? Je to naozaj ním, alebo sa len objavil v zlom čase na zlom mieste, pretože ma predtým nahnevala manželka? Nenesiem si v srdci ten hnev už dlhšie? Kde sú jeho počiatky? Neventilujem si na ňom hnev, ktorý v skutočnosti cítim voči sebe?

Jedným z najrozšírenejších mýtov je predstava, že duchovný rast znamená mať **emócie „pod kontrolou“**. V praxi to však často vedie k odpojeniu od vlastného prežívania. Človek sa naučí používať správne duchovné pojmy, no zároveň môže stratiť kontakt s tým, čo cíti. Vie hovoriť o odpustení, no telo zostáva napäté; vie hovoriť o dôvere, no vnútro je v neustálej pohotovosti. Podľa Scazzera sa v takýchto situáciách duchovný jazyk môže stať obranným mechanizmom – pomáha zvládnuť život, ale bráni hlbšiemu rastu. Zakrýva zranenia,

ktoré nikdy nedostali priestor byť pomenované – smútok, ktorý nebol odžialený, hnev, ktorý nebol vypočutý, či strach, ktorý nemal kde zaznieť. To však neznamená, že emócie majú prevziať vládu. Emočná zrelosť nie je o tom, že robíme všetko, čo cítime. Znamená, že svoje emócie dokážeme **vnímať, pomenovať a niest'**, bez toho, aby sme ich museli okamžite potlačiť, alebo nimi zaplavovať okolie. **Duchovná zrelosť sa neprejavuje neustálym pokojom, ale skôr tým, že človek vníma svoje vnútro aj v časoch nepokoja.**

Tento článok nemá ponúknuť rýchle riešenia ani jednoznačné odpovede. Je prvou časťou série, ktorá sa bude venovať vzťahu medzi emočnou a duchovnou zrelosťou a ponúkne rôzne pohľady, ako možno lepšie porozumieť vlastným reakciám a ich vplyvu na duchovný život. Zrelosť sa v tomto kontexte neukazuje ako cieľ, ktorý by bolo možné dosiahnuť raz a navždy, ale skôr ako **proces, ktorý sa vyvíja počas celého života.** Nezávisle od veku či životnej situácie môže byť táto téma aktuálna pre každého tam, kde sa človek nachádza. Pokúsme sa aj v tomto Pôstnom období spomaliť, všímať si svoje prežívanie a dovoliť si položiť otázky, na ktoré neexistujú okamžité odpovede. Vyďajme sa na cestu skúmania a objavovania hlbín vlastného srdca.

Prosme Ducha Svätého, aby nám osvetlil oblasti, do ktorých sme Ježišovo svetlo ešte nepustili. Pýtajme sa Pána, čo potrebuje v našom srdci ešte uzdraviť. Nebojme sa Bohu klásť otázky a hľadať odpovede...

Scazzero poukazuje na to, že posun vpred je často možný až vtedy, keď sa človek dokáže vrátiť k vlastnému príbehu – k stratám, nenaplneným potrebám či naučeným obranným reakciám. Nie s cieľom v nich uviaznuť, ale aby im bolo možné porozumieť. Skúsenosť, ktorá zostáva nevedomá, má tendenciu vplývať na prežívanie a rozhodovanie zvnútra, bez jasného pomenovania. Skúsme si položiť nasledujúce otázky, ktoré nemusia byť pohodlné, no môžu byť dôležité:

- Ktoré emócie sú v mojom živote „povolené“ a ktoré nie? Čo môže stať za tým, že si prežívanie niektorých nedovoľujem?
- Čo sa so mnou deje, keď cítim hnev, smútok alebo strach? Prečo danú emóciu prežívam?
- Aká je moja vnútorná motivácia v tom, čo robím pre Boha alebo v mene viery?

Možno dospelosť nespočíva v tom, mať odpovede na všetky otázky, ale v schopnosti uniesť ich prítomnosť.

PETRA KLUČÁROVÁ |

Foto: Peter Lazor

Z FARSKEJ KRONIKY

Rubrika, v ktorej vám chceme prinášať zaujímavosti z našej farnosti, ktoré boli kedysi zapísané do našej farskej kroniky. Založil ju v roku 1940 vtedajší pán farár Ján Skrak. Do kroniky, nazývanej aj HISTORIA DOMUS, zapisoval zaujímavosti až do čias nástupu socializmu.

Z obdobia totality tam nie je nič napísané. Obnova prišla až v deväťdesiatych rokoch nariadením pána biskupa Františka Tondru. V roku 1997 sa stal farárom v Markušovciach Mons. Ján Duda, ktorý nadviazal na historickú tradíciu v Markušovciach. Dúfame, že zápisky z našej histórie vám spríjemnia čítanie nášho časopisu.

Dňa 31. júna 1943 bolo dané na vedomie, že z podnetu Biskupského zboru Slovenska sa v Spolkoch katolíckej mládeže budú konať katechetické kurzy a to po jednotlivých farnostiach. V našej farnosti sa konali v stredu, v sobotu a v nedeľu popoludní. Mládež ich navštevovala v hojnom počte. Kurzy viedol miestny farár. Kurzy sa ukončili katechetickými súťažami. Prvé miesto v súťaži získala Justína Hamráková. Potom bola súťaž v dekanáte v Sp. Novej Vsi. Aj tam znova vyhrala Justína Hamráková z Markušoviec a bola vyslaná aj na celodieceznu súťaž v Ružomberku. Tam sa jej už vyhrať nepodarilo. Dňa 29. júna sa konala celoštátna súťaž v Bratislave. Na tej bol víťazom istý mladík z Reľova z našej spišskej diecézy. Súťaž sa konala aj za prítomnosti vládnych predstaviteľov. Po skončení súťaže prezident Dr. Jozef Tiso sa pýtal tohto mladíka, kde sa tak vyučil v katechizme a v biblii. Odpovedal, že „pri pasení kráv“. Dňa 11. júla 1943 bol vo farnosti „Deň mládeže“ celého dekanátu. Na túto slávnosť prišli vedúci Slovenskej katolíckej mládeže z Bratislavy – generálny riaditeľ farár Matej Zaťko, poslanec parlamentu Pavol Čarnogurský a ďalší. Na slávnosť prišiel aj pán biskup Ján Vojtaššák, ktorý celebroval sv. omšu a povedal kázeň. Slávnosť sa konala na priestranstve pred kapličkou sv. Jána Nepomuckého. Katolícka mládež zo Spiša. Štvrtka spievala gregoriánsky chorál.

ŠTEFAN SALOKA, FARÁR |

(Pôvodný zápis vdp. Jána Skraka bez gramatickej korektúry)

Foto: Peter Lazor

Kaplnka sv. J. Nepomuckého v Markušovciach, 1945

**250 ROKOV
SPIŠSKEJ
DIECÉZY**

AKTUÁLNA TÉMA

UKONČENIE JUBILEJNÉHO ROKA 2025 ZAČIATOK JUBILEA SPIŠSKEJ DIECÉZY 2026

V nedeľu 28. decembra 2025 sa v Konkatedrále Sedembolestnej Panny Márie v Poprade uskutočnilo slávnostné ukončenie jubilejného roka v Spišskej diecéze. Na sviatok Svätej rodiny slávnostnú svätú omšu celebroidal spišský biskup Mons.

František Trstenský za účasti biskupov Mons. Jána Kuboša a Mons. Andreja Imricha, desiatok kňazov, zasvätených a veriacich z rôznych častí našej diecézy.

Na túto nevšednú slávnosť sa vydalo autobusom dvadsať „pútnikov nádeje“ z Tepličky i okolia a ďalší individuálne.

Jubilejný rok sa v Katolíckej cirkvi začal slávnostným otvorením Svätej brány Baziliky svätého Petra vo Vatikáne 24. decembra 2024 pápežom Františkom a vyvrcholil 6. januára 2026 na slávnosť Zjavenia Pána, kedy pápež Lev XIV. zatvoril Svätú bránu v Bazilike svätého Petra. Tento jav v dejinách Cirkvi, keď jeden pápež otvoril Sväté brány a druhý ich zatvoril, nastal len druhýkrát, premiérov v roku 1700.

Na začiatku slávnosti náš diecézny biskup poďakoval Pánu Bohu za všetky milosti, ktoré sme dostali v jubilejnom roku i všetkým, ktorí sa podieľali na jeho priebehu, kňazom, jubilejným kazateľom i laikom a vyjadril vďaka množstvu veriacich prítomných na tejto liturgickej slávnosti.

HOMÍLIA

V jej úvode poďakoval tisíckam veriacich, ktorí prichádzali na Večery milosrdenstva a stretávali sa na rôznych duchovných stretnutiach. Biskup František zdôraznil, že: „*Ludia neprichádzali kvôli podujatiam. Prichádzali, lebo hľadali Boha, ticho, odpustenie, zmysel a svetlo...*“ Pokračoval povzbudením k trom dôležitým bodom:

1. Vernosť Ježišovi Kristovi – osobná skúsenosť so živým Kristom a túžba budovať jeho Cirkev.
2. Cirkev na ceste – Cirkev, ktorá kráča spolu, rozlišuje, učí sa načúvať a modlí sa v Duchu Svätom.
3. Misionársky rozmer viery – žiť vieru nielen v chráme, ale aj mimo múrov kostola, v každodennom živote.

Potom sa biskup František obrátil k veriacim s otázkou: „*Chcete budovať Ježišovú Cirkev?*“ Zaznela spontánna odpoveď: „*Chceme.*“

Na záver zdôraznil, že jubilejný rok sa síce liturgicky končí, no čas milosti pokračuje v každodennom živote veriacich. „*Ak budeme Cirkvou, ktorá sa stretáva s Kristom, kráča spolu a vychádza k svetlu, potom jubileum neskončilo – ono sa práve začína,*“ povedal a zveril diecézu do ochrany Panny Márie Sedembolestnej.

JUBILEUM SPIŠSKEJ DIECÉZY

Po svätej omši nasledovalo uctenie si jubilejného kríža a poďakovanie Bohu za milosrdenstvo

NÁZOR PSYCHOLÓGA

PAMÄŤ TELA

Niektoré zážitky v nás zanechajú stopu, aj keď si myslíme, že sme ich dávno prekonali. Pamäť si ich naše telo – nie ako príbeh v mysli, ale v napätí, držaní tela, spôsobe dýchania.

Lekár, psychoterapeut a spisovateľ Gábor Maté hovorí, že „telo nesie príbehy, ktoré myseľ nestihla rozprávať“. To, čo sme nedokázali prežiť alebo pomenovať, sa tak neraz uloží do fyzických reakcií, bolesti či únavy.

KEĎ SA TRAUMA USÍDLI V TELE

V psychológii dnes chápeme traumy nie iba ako dramatickú udalosť, ale aj ako skúsenosť, pri ktorej sme zostali vnútorne osamotení so svojím prežitkom. Dieťa, ktoré sa naučilo potláčať plač, aby si zaslúžilo prijatie, si neskôr odnáša vzorec – necítiť, aby mohlo prežiť. Tento vzorec sa však časom môže prejaviť ako napätie, znížená vitalita či chronická ostrážitosť. Trauma môže vzniknúť kvôli náročnej situácii, ktorú človek prežil a niekedy má traumy aj z toho, čo v živote nikdy zažiť nemohol, dôležité je, že na to v tej chvíli ostal sám. Telo v takých chvíľach preberá úlohu ochrancu: stiahne svaly, spomalí dych, potlačí emocionálne prežívanie, aby sme vydržali, prežili. No ak v tomto režime zotrváme príliš dlho, začne nám chýbať plnosť života – schopnosť cítiť radosť, spojenie s inými ľuďmi či ľahkosť bytia.

AKO K NÁM HOVORIA EMÓCIE

Každý z nás intuitívne vie, že telo a psychika sú prepojené. Hovoríme, že máme „niečo na srdci“, že nám „leží niečo v žalúdku“. Potlačené emócie – hnev, smútok, strach – sa do tela zapisujú ako svalové napätie či vnútorné zovretie. Nie preto, že by sme si ich „vsugerovali“, ale preto, že každá emócia má aj telesný korelát: hnev je energia v pohybe, smútok stiahnutie, strach povzbudzuje svaly k úteku alebo obrane. Ak si ich nedovolíme precítiť alebo vyjadriť, zostanú v tele ako nedokončené úlohy, ktoré si žiadajú pozornosť. Telo sa tak stáva zrkadlom nášho vnútorného života – neraz skôr, než si ho sami uvedomíme. Keď nás zrazu bolí chrbát, cítime tlak na hrudi alebo klesajúcu energiu bez zjavných dôvodov, môže ísť o signál nerspracovaných emócií.

UZDRAVUJÚCE
NAČÚVANIE TELU

Podľa Gábora Matého sa cesta uzdravenia nezačína bojom, ale spomalením a záujmom. **Opakom traumy nie je bezstarostnosť, ale prítomnosť – schopnosť byť sám so sebou v tele, so svojimi pocitmi, aj keď sú nepríjemné.** Prvým krokom je všimnúť si, čo cítime a kde to cítime. Bez hodnotenia, bez nutnosti to okamžite meniť. Takto dávame telu signál, že sme bezpečne prítomní a už nie sme v ohrození. Pomáha aj pohyb, vedomé dýchanie, tanec či chôdza. Telo potrebuje priestor, aby mohlo „dopovedať“ to, čo kedysi nemohlo. Niektorí ľudia objavujú uvoľnenie cez rozhovor, iní cez tvorbu, modlitbu či ticho v prírode. Každý spôsob, ktorý podporuje spojenie so sebou, otvára dvere k postupnému uvoľňovaniu napätia.

ZUZANA KLUČÁROVÁ |
PSYCHOLOGIČKA

Foto: Peter Lazor

HUDBA

HUDBA SV. HILDEGARDY

Reholníčka – benediktínka, zakladateľka kláštora, kazateľka, vizionárka, maliarka, hudobníčka, kozmologička, poetka, dramaturgička, filozofka, radkyňa pápežov a biskupov, rytierov a kráľov, považovaná za prvú nemeckú prírodovedkyňu a lekárku.

Pri príležitosti 800. výročia jej narodenia ju pápež Pavol VI. nazval „*prorokyňou Nemecka*“, kým Benedikt XVI. o nej povedal, že je „*dôležitou ženskou postavou 12. storočia*“, ponúkla svoj významný príspevok k rastu Cirkvi vo svojej dobe, využívajúc dary, ktoré dostala od Boha. **Prejavila sa ako žena živej inteligencie s hlbokou citlivosťou a uznávanou duchovnou autoritou.**

Hildegarda sa narodila v roku 1098 v šľachtickej rodine v západnom Nemecku. Už od detstva prejavovala svoje nadanie, ale mala chatrné zdravie. Keď mala osem rokov, rodičia ju zverili do výchovy učiteľke Judite zo Spanheimu, ktorá žila v klauzúre v benediktínskom Kláštore svätého Dizibóda, bola totiž posledná z desiatich súrodencov a ako desiate dieťa v stredoveku bola „*desiatkom*“ pre Cirkev. Jutta (Judita), svätá žena, ktorej zverili starostlivosť o Hildegardu, bola inteligentná a vzdelaná. Hildegarda pod jej

vedením spoznávala Písmo a benediktínsku regulu a obľúbila si ich.

Pravdepodobne sa už v ranom veku naučila hrať na žaltár, istý druh harfy, poznávala rastlinnú medicínu, začala maľovať a venovať sa záhradníctvu. Hildegardu po Juttinej smrti v roku 1136 spolusestry jednoglasne zvolili za predstavenú komunity. Keď sa spoločenstvo rozrástlo, založila nový ženský kláštor pri Bingene s veľmi moderným vodovodným systémom. Tu prežila celý zvyšok svojho života. Hildegarda zomrela narám 17. septembra 1179 vo veku osemdesiatjeden rokov.

Hildegarda vedela prehovoriť tam, kde to bolo potrebné. Jej kázne zazneli v katedrálach, na námestiach, ale aj v kláštoroch, kázala proti úpadku spoločnosti, najmä duchovenstva. Stredobodom teologického myslenia svätej Hildegardy je stvorenie, ktoré je vždy spojené so svojím Stvoriteľom, ktorý vo svojej nekonečnej láske postavil človeka do stredu stvorenia.

Snáď žiadna iná stredoveká skladateľka nezaujala záujem širokého publika, učencov a veriacich tak ako Hildegarda z Bingenu. **Je zďaleka najznámejšou skladateľkou chorálov.** Tie sú zahrnuté v diele *Symphonia harmoniae celestium revelationum*; 77 básní tvorí ucelený liturgický cyklus pre špecifické cirkevné sviatky.

Pre Hildegardu bola hudba konečným spôsobom komunikácie a tým, ktorý sa najviac podobal hlasom anjelov a Adamovmu hlasu pred pádom. V diele *Causae et curae* píše: „*Pred svojím priestupkom Adam poznal anjelský spev a každý druh hudby a mal hlas, ktorý znel ako hlas monochordu.*“ Ľudia si napriek svojmu vyhnaniu stále uchovávali stopy stratenej harmónie vo svojich dušiach a keď počujú hudbu, dokážu si spomenúť na rajský stav: „*Hoci sa pôvodná dokonalosť stratila, počúvanie pozemskej hudby umožňuje ľuďom spomenúť si na ich predchádzajúci stav a funguje ako morálna sila, ktorá im pomáha v ich pokračujúcom morálnom hľadaní. Ale aj ľudská duša má v sebe harmóniu a je ako symfónia. V dôsledku toho, keď človek počuje symfóniu, mnohokrát narieka,*

Sv. Hildegarda pri písacom pulte, okolo 1220/1230, Biblioteca Statale, Lucca, Taliansko, <https://www.zivotopisysvatych.sk>

pretože si spomína, že bol poslaný zo svojej vlasti do exilu.“

Okrem osobitnej sily hudby ako komunikačného média Hildegarda v dnes už slávnom liste prelátom v Mainzi uznala aj vzťah medzi slovami a melódiou ako jej vyučovaciu funkciu:

„Takto, ako sme už povedali, formou a kvalitou nástrojov, tak aj významom slov, ktoré ich sprevádzajú, môžu byť tí, ktorí počúvajú, poučení o vnútorných veciach...“

Pre Hildegardu sa hudba týči takmer na úroveň sviatosti, ktorá nasmeruje dokonalosť božskej milosti z nebeských chórov dole k nám, kde odrážame symfóniu v požehnannej radosti piesne. Vidí úzke spojenie medzi spievaním „Božieho diela“ ako súčasti mníšskeho života podľa Reguly sv. Benedikta a večným, no dynamickým „Božím dielom“ stvorenia, udržiavania a zdokonaľovania sveta.

Všeobecne sa predpokladá, že väčšina jej skladieb pochádza z obdobia okolo rokov 1140 – 1160. Každá z nich bola napísaná pre konkrétne dni a oslavy v cirkevnom kalendári. Viac ako polovica Hildegardíných skladieb sú antifóny. V III. časti symfónie venovanej Duchu svätému od V. Hildegardy (Symfónia harmónie nebeských zjavení) je krásna antifóna o láske, ktorá nám v Pôstnom období môže pomôcť, k hlbšiemu pochopeniu utrpenia.

Caritas abundat in omnia

*Láska (Milosrdenstvo)
prekvitá vo všetkom,
vznešená od najhlbších priepastí
až nad hviezdy,
a najmilujúcejšia ku všetkému,
pretože najvyššiemu Kráľovi
dala bozk pokoja.*

PETER LAZOR |

Zdroje: <https://www.hildegard-society.org/>, <https://zasvatenyzivot.sk/>, <https://redemptoristi.sk/>

AKTUÁLNA TÉMA

pokračovanie zo str. 7

i udelené milosti v jubilejnom roku aj hymnom Teba, Bože, chválime. Následne otec biskup prečítal zloženie synodálneho tímu Spišskej diecézy, v ktorom je aj kňaz a riaditeľ Diecézneho úradu pre evangelizáciu a apoštolát Matúš Reiner, rodák z Markušoviec. V závere slávnosti biskup František zdôraznil, že rok 2026 je z historického hľadiska výnimočný pre našu diecézu. Budeme prežívať jubileum Spišskej diecézy, lebo si pripomenieme **250 rokov od jej založenia**, ktoré sa uskutočnilo **13. marca 1776**. V sobotu 27. júna 2026 sa pripravuje púť do Ostrihomu v Maďarsku, lebo od Ostrihomskej diecézy sa vtedy odčlenila Spišská diecéza. Heslo jubilea diecézy bude: **Plný horlivosti za Pána**. Bude to príležitosť poďakovať Bohu za dar viery a za vernosť Kristovi a Cirkvi, ktorú nám odovzdali predchádzajúce generácie. Zároveň je to záväzok nebáť sa o svojej viere hovoriť, dosvedčovať ju životom a odovzdávať hodnoty evanjelia ďalej – v rodinách, na pracoviskách, v našich školách, vo verejnom živote i v celej spoločnosti. Robme to s odvahou, pokojom a radosťou.

Mimoriadnym pápežským požehnaním s možnosťou získania úplných odpustkov ukončil spišský diecézny biskup výnimočnú slávnosť ukončenia Jubilejného roka 2025 v našej diecéze.

JOZEF SENDREJ | TEPLIČKA

KAPUCÍNSKE OKIENKO

KAPLNKA SV. FRANTIŠKA Z ASSISI V MARKUŠOVCIACH

KAPUCÍNI NA SLOVENSKU

V uplynulom období sme prežívali čas intenzívnej práce, plánovania i spoločného úsilia. Rozhodli sme sa pre rozsiahlu obnovu nášho rehoľného domu, aby lepšie zodpovedal potrebám nášho spoločenstva a poslaniu, ktoré nám je zverené.

Táto rekonštrukcia nie je len stavebným projektom, ale aj duchovnou cestou, počas ktorej si nanovo uvedomujeme, čo je stredom nášho života.

Ako už mnohí dobre viete, pustili sme sa do opravy celého domu. Vybudovali sme nadstavbu nového poschodia, ktoré slúži ako klauzúra – každý brat má teraz samostatnú izbu, čo vytvára lepšie podmienky pre ticho, oddych i osobnú modlitbu. Spodné poschodie prešlo výraznou rekonštrukciou. Obnovili sme kuchyňu, spoločenskú miestnosť, pripravili izbu pre návštevy a zrekonštruovali toalety. **Najdôležitejšou zmenou však bolo prebudovanie jednej z izieb**

na kaplnku. František z Assisi, zakladateľ našej rehole, odchádzal od ľudí, ktorým slúžil, do samoty, aby čerpal silu v čase strávenom s Bohom. Aj my sa chceme v našej kaplnke stretávať s Pánom v modlitbe a z tohto stretnutia čerpať pre náš život i službu.

Budovaniu kaplnky sme preto venovali osobitnú pozornosť. Po spoločnom rozlišovaní a konzultáciách pripravil návrh náš dlhoročný priateľ Pavol Šiška z Marianky. Architektúra kaplnky symbolicky

vyjadruje Božiu náruč, ktorá nás prijíma a spája. Jej centrom je vitráž s krížom zo San Damiana, pri ktorom sa modlieval svätý František. Tento kríž je známy ako Kríž zo San Damiana a patrí k najvýraznejším symbolom františkánskej spirituality. Vitráž zhotovil umelec Pavol Potecký z Považskej Bystrice. Drevené objekty – obetný stôl, ambonu a sedadlo pre kňaza – vyrobil náš brat Tadeáš zo starých trámov pôvodnej strechy domu. Z týchto trámov je zhotovený aj Bohostánok, základný prvok kaplnky, ktorý vyrobil vám dobré známy miestny stolár Michal Franko. Ten sa podujal aj na montáž drevených lamiel na stenách. Celú prestavbu domu

i vybudovanie kaplnky realizuje stavebná firma UNISA zo Spišskej Novej Vsi.

Aj my bratia podľa svojich možností pri stavbe pomáhame. **Kaplnka bola posvätená 8. januára 2026 spišským biskupom Mons. Františkom Trstenským.** Na slávnosti sa zúčastnil aj jeho tajomník, náš pán farár, farský vikár, náš provinciál Miroslav Kulich a pani Milka Klučárová s rodinou. Otec biskup vo svojom príhovore zdôraznil, že **kaplnka vzniká presne 800 rokov po smrti svätého Františka z Assisi**, ktorému je zasvätená. Okrem iného nás povzbudil, aby sme sa inšpirovali jeho svätým životom, a pripomenul silný františkánsky symbol prekrížených rúk – Kristovej a Františkovej – obe s ranami. Vyzval nás k jednote s Kristom, medzi sebou navzájom i so všetkými ľuďmi. Zároveň sme **od biskupa prijali oficiálny dekrét, ktorým sa potvrdzuje, že kaplnka je zasvätená svätému Františkovi z Assisi a že sa v nej môžu sláviť sväté omše i uchovávať Eucharistia.** Kaplnka nie je veľká; prednostne slúži nám, bratom žijúcim v dome. Je naším záze-
mím – priestorom osobnej i spoločnej modlitby, z ktorého chceme vychádzať do sveta medzi ľuďmi. Po osobnej dohode však bude k dispozícii aj návštevníkom nášho reholného domu.

Obnova domu a vybudovanie kaplnky sú pre nás veľkým darom, ale aj záväzkom. Veríme, že tento priestor bude miestom pokoja, svetla a Božej prítomnosti pre všetkých, ktorí doň vstúpia. Nech nás príklad svätého Františka vedie k jednoduchosti, radosti a vernosti, aby všetko, čo konáme, vychádzalo zo živého vzťahu s Bohom, ktorý sa buduje v modlitbe, a aby sa k tomuto vzťahu aj neustále vracalo.

BR. MICHAL | KAPUCÍN

Foto: archív Kapucín, Markušovce

UMENIE

ŽALM 51

Zmiluj sa, Bože, nado mnou
pre svoje milosrdenstvo
a pre svoje veľké zľutovanie
znič moju nepravosť.
Úplne zmy zo mňa moju vinu
a očisť ma od hriechu.

Vedomý som si svojej nepravosti
a svoj hriech mám stále pred sebou.
Proti tebe, proti tebe samému som sa prehrešil
a urobil som, čo je v tvojich očiach zlé,
aby si sa ukázal spravodlivý vo svojom výroku
a nestranný vo svojom súde.

Naozaj som sa v nepravosti narodil
a hriešneho ma počala moja mať.
Ty naozaj máš záľubu v srdci úprimnom
a v samote mi múdrosť zjavuješ.
Pokrop ma yzopom a zasa budem čistý;
umy ma a budem belší ako sneh.

Daj, aby som počul radosť a veselosť,
a zaplesajú kosti, ktoré si rozdrvil.
Odvráť svoju tvár od mojich hriechov
a zotri všetky moje viny.

Bože, stvor vo mne srdce čisté
a v mojom vnútri obnov ducha pevného.
Neodvrhuj ma pred svojej tváre
a neodnímaj mi svojho ducha svätého.
Navráť mi radosť z tvojej spásy
a posilni ma duchom veľkej ochoty.
Poučím blúdiacich o tvojich cestách
a hriešnici sa k tebe obrátia.

Bože, Boh mojej spásy, zbav ma škvrny krviprelatia
a môj jazyk zajasá nad tvojou spravodlivosťou.
Pane, otvor moje pery
a moje ústa budú ohlasovať tvoju slávu.

Veď ty nemáš záľubu v obete,
ani žertvu neprijmeš odo mňa.
Obetou Bohu milou je duch skrüšený;
Bože, ty nepohrdaš srdcom skrüšeným a poníženým.
Buď dobrotivý, Pane, a milosrdný voči Sionu,
vybuduj múry Jeruzalema.

Potom prijmeš náležité obety, obetné dary a žertvy;
potom položia na tvoj oltár obetné zvieratá.

(VÝBER: BARBORA CHOVANCOVÁ)

AUGUSTINIÁNSKE OKIENKO

SVÄTÁ RITA

SVÄTICA, KTORÁ VYRIEŠI AJ NEMOŽNÉ

Svätá Rita sa narodila v roku 1381 ako jediná dcéra Antónia Lottiho a Amati Ferriovej, v Roccaporene (približne 5 km od Cascie) a bola pokrstená menom Margaréta v Kostole Sv. Márie della Plebe v Cascii.

Jej rodičia boli známi tým, že sa zasadzovali za uzmiernenie v politických a rodových bojoch v kraji. Obaja vydali zo seba to najlepšie pri výchove Rity a naučili ju aj písať a čítať. Rita už od útleho veku nosila v srdci túžbu stať sa mníškou. Jej rodičia však na ňu naliehali, aby sa vydala a založila si rodinu.

V šesťnástich rokoch sa vydala za Pavla di Ferdinando Mancini, mladíka dobre založeného, s náboženskou výchovou, ale im-

pulzívnej, priam až cholerickej povahy. Mali spolu dvoch synov. Jednoduchým životom, bohatým na modlitbu a na čnosti, naplno venovaným rodine, pomohla manželovi k jeho obráteniu a k čestnému životu. Život manželky a matky bol otrasený vraždou manžela, zabitého pre rodové spory. Rita sa tak ocitla medzi rodinou svojho manžela, ktorá žiadala krvnú pomstu, a vrahmi – v neriešiteľnej situácii.

Rita s krvnou pomstou nesúhlasila, hoci sa od nej očakávalo, že bude stáť na strane rodiny. Priklonila sa na Kristovu stranu a verejne vyriekla slová odpustenia, k čomu nabádala aj svojich synov. Prosila Boha za oboch synov, aby sa nepošpinili krutostami a ich konanie nestrhla nenávisť.

Duše oboch chlapcov Boh zachránil. Zomreli jeden za druhým krátko po otcovej smrti na mor

rozšírený v celom Taliansku. Rita, osamelá vdova, dokázala dosiahnuť zmierenie rodín.

Následne zasvätila život Bohu v augustiniánskom Kláštore svätej Márie Magdalény v Cascii. Tam prežila 40 rokov v modlitbe k Bohu a v službe blížnym s ušľachtilou pozornosťou voči ich ťažkostiam. Sv. Rita trpela chronickou chorobou. Znášala to všet-

ko ako obeť Bohu. Uprostred utrpenia mala viaceré zjavenia.

Na Veľký piatok v roku 1432 sa sv. Rita

modlila pred krížom v svojej kláštornej cele. Lúč zo svätej koruny prenikol jej telo a zanechal jej krvácajúcu ranu na čele. Nasledujúce ráno sestry našli Ritu v extáze pred krížom s údivom i úžasom hľadeli na jej čelo poznačené Pánovým utrpením. Rana Rity, okrem toho, že bola veľmi bolestivá, sa nehojila. Utrpenie trvalo pätnásť rokov až po jej smrť.

Sv. Rita sa uctieva sa ako patrónka v beznádejných situáciách.

Sv. Rita je svätá s trňom na čele. Nielenže odpustila tým, ktorí boli zodpovední za jej bolesti, nielenže prijala a s vierou pokojne prekonala bolesti a skúšky života, ale vrhla sa s láskou ku Kristovi, žiadala si mať účasť na bolestiach umučenia. A Pán ju uspokojil ranou na čele, jej bolesť pripojil k vykupiteľskej bolesti Ježiša korunovaného trňmi.

V poslednej fáze svojho života bola Rita pripútaná na lôžko. Jedného dňa uprostred zimy sa spolusestra spýtala chorej Rity, či by mohla pre ňu niečo urobiť. Rita ju prosila o ružu a dve figy z jej záhrady v Roccaporene. Žena si myslela, že Rita blúzni, ale i napriek tomu sa vybrala splniť toto pranie umierajúcej. Plná údivu v záhrade našla ružu a dve figy, ktoré hneď zanesla Rite.

Sv. Rita je svätou ruží, lebo láska a bolesť boli v jej živote nerozlučiteľné, ako je ruža vždy spojená s trňmi. „Sv. Rita trpela a milovala: milovala Boha a milovala aj ľudí, trpela pre lásku k Bohu a trpela z ľudských dôvodov. Ruža lásky je teda čerstvá a šíri vôňu, keď je spojená s trňom bolesti.“ (Ján Pavol II.)

Zomrela 22. mája 1447 v Cascii. Po smrti spájali sv. Ritu takmer okamžite s viacerými zázrakmi. Spisovateľ Bert Gezzi napísal: „Tri dni po jej smrti Doménico Angeli, notár z Cascie, zaznamenal hneď jedenásť zázrakov. Odvtedy je všeobecne známa ako orodovníčka s nespočítanými zázrakmi, ktoré sa dejú na jej príhovor, najmä vo veľmi ťažkých, zvláštnych a dokonca nemožných situáciách. Napriek tomu bola Rita oficiálne kanonizovaná až v roku 1900.

Relikvie sv. Rity sa nachádzajú aj v Košiciach v Kostole sv. Rity. Pred sviatkom sv. Rity (22. mája) sa veriaci s augustiniánmi stretávajú počas 15 štvrtkov. Pripomínajú si tým 15 rokov jej nosenia stigmy na čele.

K sv. Rite sa ľudia prichádzajú modliť nielen v ťažkých, neriešiteľných životných situáciách, ale i za svoje rodiny. Vo svätej Rite vidia silu, ktorá ide z jej príkladu života a z tej čerpajú aj oni. Výnimočná je aj dnes – učí nás, aké dôležité je vedieť odpustiť. A v dávaní nádej – v hľadaní riešení, aj keď ich možno na prvý pohľad nevidíme.

MODLITBA K SV. RITE

Pozdravujem ťa, svätá Rita, nádoba lásky, žena pokoja a vzor cností, verná Ježišova učeníčka, príklad rodinného života a odpúšťania, pomôž mi veriť, že Bohu je všetko možné a buď mi oporou v každej núdzi. Amen.

BARBORA ZAREMSKÁ |

Foto: Barbora Zaremská

PRE RODIČOV

HNEV

Pri výchove detí často narážame na rôzne typy emócií. Ak máme túžbu sa s nimi popasovať, siahame po knihách či odborných publikáciách. Kniha O Hnevovi a Láске od Lucie Grejtákovéj je určená pre deti, avšak podnecuje dospelých k zamysleniu, ako pracovať s touto emóciou.

Približne do 7 rokov nemožno očakávať, že dieťa môže zreým spôsobom zvládať svoj hnev. No, aby to v najbližších rokoch dokázalo a spoločnosť a jeho najbližšie okolie ho prijímalo, malo by sa to naučiť čo najskôr. Deti, ktoré to zvládnu, budú mať v živote veľkú výhodu, pretože to bude mať vplyv na ich dobré partnerské vzťahy.

Hnev nemožno zadržiavať. Musí ísť von. Rodičia by sa mali snažiť, aby sa dieťa naučilo hnev ventilovať. Základným spôsobom, ako je možné predchádzať hnevu dieťaťa, je snažiť sa udržiavať jeho emocionálnu nádrž bezpodmienečnej lásky plnú. U detí totiž najčastejšie dochádza k agresívnemu správaniu práve vtedy, ak necítia dostatok lásky.

S pasívno-agresívnym správaním sa môžeme stretnúť u detí, ktoré sa nenaučia zreým spôsobom včas zvládať hnev. Je to nepriame vyjadrovanie hnevu, ktorý je nasmerovaný voči autorite. Dieťa vedome koná presne naopak, ako si autorita želá. Jeho správanie nedáva zmysel, nezaberá žiadna výchovná metóda. To, ako sa dieťa správa, v konečnom dôsledku vyústí do vážnych následkov, ktoré nakoniec postihnú chciac či nechciac práve jeho vlastnú osobu a budúcnosť.

Dieťa môže hnev prejaviť verbálne alebo správaním.

Hnev nemožno zazátkovať. Hnev musí nejakým spôsobom vyjsť z človeka von. A keď sa akokoľvek pozriete na „nevhodné“ reakcie na hnev, verbálne prejavy budú vždy tie lepšie a ľahšie budete dieťa následne viesť k zreému správaniu. Ďalším negatívnym javom, ku ktorému v súvislosti s hnevom v rodinách dochádza je „ventilovanie“ hnevu rodičov na deťoch. Ten ide priamo do vnútra dieťaťa a to sa nemá ako brániť. Hromadí sa v ňom a je veľmi pravdepodobné, že časom vyjde na povrch v podobe pasívno-agresívneho správania.

PRE DETI

VEĽKÝ PÔST

Čo znamená veľký? Obrovský! Čo môže byť veľké? Napríklad baobab. Niet nikoho, kto by ho dokázal svojimi ramenami objať, ani preskočiť. Keby sme chceli vedieť, čo je na jeho vrchole, potrebovali by sme ďalekohľad. Veľký tiež niekedy znamená veľmi ťažký! Taká veľká

môže byť napríklad skala. Dá sa na ňu vyliezť. Aj po nej zhora dole zošmyknúť. Keby ju však niekto chcel zodvihnúť, nedokázal by to. Veľká býva aj nejaká udalosť. Veľká vtedy znamená veľmi dôležitá! Píšu o nej vo všetkých novinách, hovoria o nej v každom rádiu. Je jej plný

internet aj televízia. Pozor! Pozor! Bol objavený liek na doteraz nevyliciteľnú chorobu! Veľký môže znamenať aj neobyčajný! Takto veľký býva talent. Toho, kto takýto talent má, obdivuje celý svet. Alebo aspoň polovica. Alebo ešte menšia časť a talent, hoci málo

LIST PRE PÁNA BOHA

Milý Pán Boh,

počas pôstu Ti chcem darovať svoje dobré skutky, modlitby a malé obety. Pomôž mi, aby som sa snažil/a s radosťou.

Moje meno: _____

Dobré skutky, ktoré som urobil/a

(napr. pomohol/a som, bol/a som dobrý/á, poslúchal/a som...)

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Zriekanie – čoho som sa vzdal/a pre Teba

(napr. sladkosti, mobil, hry, pozeranie rozprávok...)

1. _____
2. _____
3. _____

Modlitby, ktoré som sa modlil/a

Napísal/a som aj vlastnú modlitbu:

Za koho alebo za čo som sa modlil/a

Ako som sa dnes snažil/a byť lepší/lepšia

- ☐ bol/a som láskavý/á ☐ pomohol/a som doma
☐ poslúchal/a som rodičov ☐ odpustil/a som ☐ iné:

Môj odkaz pre Pána Boha

(čo mu chcem povedať zo srdca)

Ďakujem Ti, Pán Boh, že ma máš rád.

Pomôž mi rásť v добрote a láske.

Podpis: _____

známy, je už aj tak veľký. Tadeáš napríklad dokáže pol hodiny skákať na jednej nohe. Obdivuje ho jeho mama, a to je akurát toľko obdivu, koľko potrebuje.

Štyridsať dní pre Veľkou nocou nazývame Veľký pôst. Čo sa vtedy ukrýva pod slovom veľký? Možno si myslíme, že ten pôst je strašne dlhý. Kto vydrží štyridsať dní? A okrem toho ešte aj štyridsať nocí? 960 hodín...57600 minút... 3456000 sekúnd... Stráááááše dlho! No čo ak to však vôbec nie je strašné? Čo ak je to nádherne dlho! Alebo úžasne dlho! Veľký pôst je veľký nie preto, že by nás chcel vystrašiť, ale preto, že je dôležitý. Preto, lebo sa v ňom niečo udeje. A to niečo veľmi neobyčajné. Vo Veľkom pôste nám chce Pán Boh niečo odovzdať. Čo také? Správu. **Pán Boh nám chce v tomto čase naozaj niečo veľmi dôležité povedať.** Mohli by sme si azda predstaviť, že to robí prostredníctvom pošty? Nie takej obyčajnej, ale svojej vlastnej, nebeskej. Napríklad Panna Mária dostala od anjela Gabriela správu. Ani v tých najodvážnejších snoch si nedokázala predstaviť, že Bohu porodí Syna. Byť mamou Spasiteľa? Neskutočné! A čo chce dnes Pán Boh povedať každému z nás? To, že aj pre nás má také prekvapenie. Niečo úplne nové, čo by nám chcel dať. **Je to niečo, čo môže dať iba Pán Boh. Je to NOVÉ SRDCE. Nové, teda také, ktoré dokáže milovať.**

Postiť sa znamená, zrieknuť sa niečoho. Napríklad jedenia dobrých vecí. Postiť sa občas znamená, niečo nemať. Napríklad novú hračku či lístok do kina. Vo Veľkom pôste je dôležité to, aby tam, kde je prázdno, kde sme vyhodili niečo, čo nie je dôležité, bolo plno. Plno čoho? Dobrá. Postiť sa totiž znamená, urobiť miesto pre DOBRO.

Tak odpovedzte s radosťou na správu od Pána Boha našou správou pre neho. Napíšte mu správu do nasledujúcej predlohy, ako sa vám v Pôstnom období darilo robiť miesto pre dobro – zriekaním, obdarovávaním, modlitbou...

ADRIANA LAZOROVÁ |

Zdroj: Dominika Stadnicka-Strzembosz: O Veľkom pôste a Veľkej noci pre deti (a nielen pre ne) alebo Listy z púšte

PRE RODIČOV

pokračovanie zo str. 13

AKO DEŤOM SKUTOČNE POMÔCŤ?

- **Potvrdte pocity detí a praktizujte empatiu.** Ak sa pokúsite spoznať príčinu pocitov hnevu, pochopiť ju, ponúkate tiež dieťaťu bezpečnú náruč, kde sa učí empatii a schopnostiam potrebným pre priateľské či neskôr partnerské vzťahy.
- **Vždy zostaňte pokojní.** Malé deti dokážu prejavovať skutočne veľkú dávku hnevu v malom okamihu. Vašou úlohou je však zostať pokojným a vyrovnaným. Ukážte im svojím pokojom a rozvážnym prístupom, že hnev je prirodzená súčasť života, vy ho akceptujete a veríte, že o nejaký čas sa naučia vyrovnávať sa s ním podobne i ony.
- **Učte deti riešeniu problémov.** Rodičia môžu pomáhať deťom rozpoznávať a chápať svoje pocity a vhodne na ne reagovať aj pomocou otázok: „Čo si myslíš, že by sa stalo, ak by si si vybral A namiesto B?“, „Aké myslíš, že máš možnosti a čo myslíš, že potrebuješ, aby si sa rozhodol?“
- **Pripíšte dôležitosť pocitom detí.** Je dôležité dať dieťaťu najavo, že je pre vás dôležité to, čo prežívajú. Nikdy im napríklad nehovorte: „Neplač, to nestojí za to!“ Radšej pripíšte hodnotu tomu, čo prežívajú: „Áno, chápem, že ťa trápi, že sa s tebou Petko s Matkom nechce hrať. Tiež by ma to rozplakalo.“ Aj vďaka takýmto reakciám sa vám dieťa učí dôverovať. Uistujte ich, že vždy budete pre nich nablízku.
- **Naučte ich dýchať.** Ak si s nimi budete trénovať techniky dýchania a upokojenia, dokážu si časom sami v konfrontácii s hnevom pomôcť.
- **Neizolujte deti, ale poďte k nim bližšie.** Ak sa deti previnia svojím správaním, neizolujte ich, ale naopak. Priblížte sa k nim, znížte sa na ich „výškovú úroveň“, sadnite si spolu a hovorte. Najväčší hnev predýchajte a pýtajte sa na ich pocity. Vašou úlohou je naučiť zvládať deti hnev medzi ľuďmi a nie vedy, keď budú osamote.
- **Naučte deti rozpoznávať signály svojho hnevu.** Ak deti rozumejú svojmu správaniu, dokážu ho aj jednoduchšie ovládať. Tu môžu byť nápomocné i detské knihy (napríklad O Hnevovi a Láске – L. Grejtáková, Ja a páňko Hnev – I. Zelyk).
- **Definujte, čo je prijateľné správanie a čo nie.** Dieťa nesmie chápať váš pokoj a akceptáciu jeho negatívnych pocitov, ako schvaľovanie svojho zlého správania. Zadefinujte si preto jasne správanie, ktoré je pre vás neakceptovateľné: žiadne udieranie, hádzanie vecí, ničenie predmetov alebo nerespektovanie dospelých ľudí.
- **Požiadajte deti o tipy na to, čo ich upokojuje.** Vyzvite deti, nech pomenujú päť vecí, ktoré ich upokojujú. Môže to byť napríklad hlboké dýchanie, kresba obrázka a pod. Nechajte obrázok s tipmi na mieste, kde ho dieťa môže stále vidieť.

ADRIANA LAZOROVÁ |

Zdroj: G. Chapman & R. Campbell: Päť jazykov lásky pre deti // Foto: Deviantart.com (<https://eduworld.sk/cd/zuzana-granska/645/naucte-deti-zvladat-svoj-hnev>)

KRÍŽOVÁ CESTA 2025 V MARKUŠOVCIACH

TATRANSKÝ ĽADOVÝ DOM NA HREBIENKU VO VYSOKÝCH TATRÁCH

Pobyt v našich veľhorách sme si mohli aj túto zimu, či predošlé vianočné sviatky, spestriť obdivovaním najobľúbenejšej zimnej atrakcie na Hrebienku (1285 m n. m.), unikátneho Tatranského ľadového domu, ktorý už tradične otvára zimnú sezónu vo Vysokých Tatrách. Vo svojej trinástej sezóne 2025/2026 je **inšpirovaný Bazilikou sv. Jána v Lateráne v Ríme** – hierarchicky najvyššie postaveným chrámom mesta a oficiálnym sídlom pápeža ako rímskeho biskupa, často označovaný titulom „*matka a hlava všetkých kostolov mesta a sveta*.“ **Vzdáva poctu dvom pápežom – Františkovi, ktorý v jubilejnom roku 2025 zomrel, a Levovi XIV., ktorý ho nahradil.**

Ľadová bazilika zachytáva typické architektonické prvky Lateránu – sochy apoštolov, svätú bránu, pápežský oltár aj pápežské kreslo (cathedra papalis), kde novozvolený pápež symbolicky začína svoju Petrovu cestu. Pápežský oltár (Altare Papale) tvorí duchovné centrum celej baziliky. Návštevníkom sa otvorí pohľad na monumentálne priečelie Baziliky sv. Jána v Lateráne so sochami 13 apoštolov na vrchole. Na pravej strane sa nachádza Svätá brána – symbol viery a nádeje, ktorá sa v skutočnej bazilike otvára len raz za 25 rokov počas jubilejného roka. Ten pripadol práve na minulý rok 2025, čo dodal téme ľadového domu ešte silnejší význam.

Na ľavej strane ľadového chrámu návštevníci mohli vidieť pápežský oltár, obklopený portrétmi šiestich posledných pápežov a vedľa neho aj pápežské kreslo. Spolu vytvárajú obraz jednoty viery, tradície a služby. Toto umelecké dielo z ľadu sa určite oplatilo vidieť, lebo návštevníkov očarilo a presvedčilo, že aj chladná ľadová krása dokáže zaujať a priniesť silné emócie.

JOZEF SENDREJ |

Foto: (internet) autor Marek Hajkovský, Región Vysoké Tatry

Maša Haľamová

DAR

Na biely hodváb vyšijem
kyticu poľných kvetov.

V červený mak výčitku krvavú,
v lilavé sirótky vypláčem žiaľ.
Kus slovenského neba strhnem
do oka nevädze.

So smútkom duša nevládze:
do lístkov zelených
veľké nádeje vložím.

Do snehu čipky vpletiem
holubicu bielu.

Keď cesty zarastú trním a hložím –
dar svoj ti donesiem v jednu nedeľu
s úsmevom Božím.

Maša Haľamová, naša známa poetka.

*Na náučnom chodníku okolo Štrbského plesa
je osadená drevená tabuľa, na ktorej je báseň
z jej tvorby. Prírodnou scenériou jej poézie sú
Vysoké Tatry, kde autorka istý čas žila
vo vile Marína na Štrbskom plese
s manželom lekárom.*

Foto: Peter Lazor

REPORTÁŽ

FARSKÁ PÚŤ K REHOĽNÝM SPOLOČENSTVÁM V KOŠICIACH

V sobotu 31. januára štyridsať veriacich z našej farnosti spoločne putovalo pod vedením farského vikára Vladimíra Fedoreka na miesta spojené s našou vierou. Po úvodnej modlitbe v autobuse a s požehnaním nášho kňaza sme v priebehu jedného dňa navštívili až tri rehoľné spoločenstvá, len dva dni pred Dňom zasväteného života.

SPOLOČNOSŤ DCÉR KREŠŤANSKEJ LÁSKY SVÄTÉHO VINCENTA DE PAUL (DKI)

Ako prvé sme navštívili sestry vincentky, ktoré nás v kláštore veľmi milo prijali. Bola medzi nimi aj nám známa sestra Gemma Blašková, ktorá pred vyše rokom navštívila našu farnosť a predstavila Združenie Zázračnej medaily Panny Márie. Jeho cieľom je podomová návšteva putujúcej kaplnky Panny Márie a spoločná modlitba v rodinách. Za sprostredkovanie daru kaplniek v mene celej farnosti sestrám vincentkám poďakovala Ivana Holečková, ktorá prijala aj tretiu kaplnku pre Tepličku.

Hlavným poslaním DKL je služba chudobným, starým, chorým, opusteným a pôsobia aj v školách. O histórii, poslaní a živote v rehoľnom spoločenstve nám sestry premietli prezentáciu. Nasledovala moderovaná adorácia, pri ktorej sme sa mohli stíšiť a venovať čas Bohu. Na záver každý pútnik obdržal milé prekvapenie, kľúčenkú a orech s medailónom a myšlienkou sv. Vincenta de Paul.

REHOĽA SVÄTÉHO AUGUSTÍNA (OSA) - KOSTOL SV. RITY

V mestskej časti Košická Nová Ves sme navštívili kláštor augustiniánov s moderným kostolom (posviacka 2018). O ich výstavbu sa zaslúžil terajší pápež LEV XIV. V Kostole sv. Rity sme mali svätú omšu, ktorú celebboval otec Pavol Benedik, prior kláštora (spolu s bratmi Andrejom a Miroslavom i d. o. Vladimírom). Otec Be-

nedik bol trinásť rokov pápežským sakristiánom v rímskej Bazilike sv. Petra a zažil troch pápežov.

Na začiatku svätej omše nás privítal slovami, že sv. Rita dostala od Pána mnoho milostí, ktoré si môžeme jej prostredníctvom od Pána vyprosiť. V homílii nám miestny farár Andrej Kovalák oduševnene hovoril o sv. Rite, patrónke v ťažkých a bezvýchodiskových situáciách. Žila spolu s rodičmi v nehostinnom kraji v Cascii, kde medzi sebou tvrdo bojovali miestne rodiny a skupiny. Jej rodičia sa snažili zmierovať rodiny, a to sa v jej srdci hlboko zakorenilo. Po smrti manžela a detí chcela nájsť pokoj a odišla do kláštora. Jej najväčším odkazom pre nás je odpustenie. Aby sme vždy, keď sa nám udeje nejaká ťažkosť, nepravosť, chceli, mohli, skúsili a dokázali odpustiť. Po svätej omši náš farský vikár poďakoval bratom augustiniánom za prijatie i slová povzbudení a otec Benedik požehnal červené ruže, symbol svätej, pre nás pútnikov. Augustiniáni sa snažia hľadať Boha v spoločnom živote a v modlitbe. Pôsobia vo vnútri Cirkvi, v pastorácii, vzdelávaní, na misiách.

REHOĽA BRATOV KAZATEĽOV (OP) - DOMINIKÁNSKE MARIÁNSKE CENTRUM (DMC)

Na záver púte sme navštívili kláštor dominikánov. Bratia Matej Šulík (promótor pre ruženec a správca DMC) a Filip Ďubek (rektor kostola) nás previedli kláštorom i kostolom a porozprávali nám o ich histórii i príchode dominikánov do Košíc. V dominikánskom kostole Nanebovzatia Panny Márie (najstaršom v meste i objektu vôbec) sme sa pomodlili modlitbu sláv-

Foto: Jozef Sendrej

REPORTÁŽ

pokračovanie zo str. 18

nostného posvätného ruženca. Neskôr sme sa prostredníctvom filmu dozvedeli ďalšie informácie o histórii kláštora od stredoveku až po súčasnosť. Hlavným cieľom rehole je podľa túžby sv. Dominika kázat pre spásu duší. Bratia sa venujú pastorácii v kostole a pastorácii mládeže na gymnáziu sv. Tomáša Akvinského. Ku kláštoru patrí aj DMC, ktoré duchovne sprevádza ružencové bratstvá na Slovensku a vydáva časopis Ruženec. Na záver sa za vreľé prijatie a všetky dary poďakovala bratom dominikánom v mene všetkých pútnikov Anastázia Sopková.

Cestou späť sme modlitbou Ruženčeka k sv. Rite poďakovali za púť a náš duchovný otec sa v autobuse poďakoval všetkým, zvlášť za organizáciu púte Anastázii Sopkovej a Ivane Holečkovej i za bezpečnú dopravu Ladislavovi Zekuciovi. Z púte sme sa vrátili duchovne nabudení, plní dojmov a informácií. Naša vďaka patrí Pánu Bohu a za duchovné sprevádzanie farskému vikárovi Vladimírovi Fedorekovi i všetkým, ktorí neváhajú putovať.

Bez hriechu počatá Panna Mária, oroduj za nás, ktorí sa k tebe utiekame!

Sv. Vincent de Paul, sv. Augustín, sv. Rita a sv. Dominik, orodujte za nás!

JOZEF SENDREJ, TEPLÍČKA |

(uverejnené v Katolíckych novinách, č. 8/2026, 22. 2. 2026)

Foto: Jozef Sendrej

Naša púť do Kostola svätej Rity v Košiciach bola nielen cestou na konkrétne miesto, ale aj duchovnou cestou k hlbšiemu pochoopeniu jej života. Pri jej relikviách sme si mohli uvedomiť, že svätosť nie je vzdialený ideál, ale konkrétna odpoveď na každodenné výzvy života.

ŽENA VERNÁ BOHU VO VŠETKOM

Svätá Rita túžila po zasvätenom živote, no z poslušnosti voči rodičom vstúpila do manželstva. Jej manžel bol prudkej povahy a rodinný život nebol jednoduchý. Rita však na ťažkosti neodpovedala hnevom, ale trpezlivosťou, modlitbou a láskavosťou. Svojou tichou vytrvalosťou a obetavou láskou postupne premieňala atmosféru v rodine.

Po tragickej smrti manžela a synov zostala sama, no ani vtedy sa jej srdce nezatvrdilo. Nehľadala pomstu, ale odpustenie. Túžila po zmierení. Aj preto je dnes uctievaná ako patrónka nemožných vecí – nie preto, že by konala

PUTOVANIE K RELIKVIÁM SV. RITY

V období Veľkého pôstu sa náš pohľad častejšie upriamuje na kríž. Učíme sa znovu objavovať hodnotu obety, ticha, odpustenia a dôvery v Boha aj uprostred skúšok. Práve v tomto čase nám osobitne žiari príklad svätej Rity z Cascie – ženy, manželky, matky, rehoľníčky, ktorá celý svoj život postavila na prvé miesto Boha.

zázraky vlastnou silou, ale preto, že dôverovala Bohu aj tam, kde ľudské riešenia zlyhávali.

Svätá Rita je príkladom pre všetkých, ktorí si chcú zachovať nádej, hoci ju už možno ani nevidia. V svätej Rite, patrónke nemožných vecí, ju nachádzajú; vďaka nej vidia, že nádej existuje. Je s tým spojená aj odovzdanosť. Práve spolu so svätou Ritou, ktorá išla s Kristom až na kríž, môžu ľudia v ťažkých situáciách zdieľať svoje utrpenie. To je pre dnešok veľmi aktuálne. Taktiež odpustenie v rodine, medzi manželmi i v iných vzťahoch – to je aspekt života svätej Rity, ktorý je a aj bude aktuálny. Nemožné sa stáva možným tam, kde človek otvorí srdce Božej milosti.

LÁSKA K UKRÍŽOVANÉMU

Svätá Rita prežívala hlbokú úctu k trpiacemu Kristovi. Prosila, aby mohla mať účasť na jeho utrpení. Jej modlitba bola vypočutá – na čele sa jej objavila rana (stigma) s trňom z Kristovej trňovej koruny. Táto stigma nebola len vonkajším znamením, ale viditeľným prejavom jej vnútornej jednoty s Ukrížovaným.

Veľký pôst je časom, keď aj my hľadáme na Kristovu trňovú koru-

nu. Svätá Rita nás učí, že kríž nie je porážkou, ale cestou lásky. Neutekala pred utrpením, ale prijímala ho v spojení s Kristom. Jej život nám pripomína, že najväčšie víťazstvá sa rodia v skrytosti, v tichosti a v dôvere Bohu.

VZOR PRE NAŠE RODINY

Dnešný svet tak veľmi potrebuje pokoj a zmierenie. Koľko napätia, neodpustenia a zranení sa skrýva aj v našich rodinách! Svätá Rita nás učí, že budovateľ pokoja nezačína veľkými slovami, ale tichou modlitbou, odpustením a verným plnením každodenných povinností.

Ak chceme počas Pôstu vyvýšiť Boha vo svojom živote, učme sa od

nej dávať ho na prvé miesto. **Pred vlastnú pýchu postavme pokoru. Pred túžbu po odplate postavme odpustenie. Pred rezignáciu postavme dôveru.**

Prosme svätú Ritou, aby nám vyprosila milosť stať sa budovateľmi pokoja a zmierenia v našich rodinách, na pracoviskách i v celej spoločnosti. Nech sa aj skrze nás nemožné mení na možné – skrze Božiu milosť.

VĎAČNOSŤ ZA PÚŤ

Naša púť do Košíc bola požehnaným časom milosti. Odchádzali sme obohatení nielen o nové poznanie jej života, ale najmä o hlbšie uvedomenie si, že **Boh koná aj dnes.**

Ďakujeme Pánu Bohu za tento darovaný čas, za spoločenstvo pútnikov i za príklad svätej Rity, ktorá nás učí milovať až do krajnosti. Nech jej príhovor sprevádza naše rodiny a nech nám pomáha kráčať cestou Veľkého pôstu s pohľadom upretým na ukrížovaného Krista – s vierou, že z každého trnia môže rozkvitnúť ruža nádeje.

Prajem a vyprosujem vám požehnaný čas Pôstu!

VLADIMÍR FEDOREK |
FARSKÝ VIKÁR

Rodný dom sv. Rity, Roccaporena, foto: Peter Lazor

BETLEHEM

- AKO SYMBOL RODINY

V rámci činnosti Komunitného centra sa seniori z Tepličky 20. januára 2026 zúčastnili výstavy historických betlehemov. Výstava sa konala v adventnom a vianočnom čase v Spišskom diecéznom múzeu v Spišskej Kapitule pod názvom Betlehem – ako symbol rodiny. Vystavené betlehemy z dávnych období reprezentujú unikátne ľudové rezbárske ukážky a tiež dokumentujú stáročný vývoj zobrazovania narodeného Ježiška a sú svedectvom viery našich predkov. Okrem múzea si návštevníci prezreli vonkajšie aj vnútorné priestory Katedrály svätého Martina s odborným výkladom a tiež biskupský palác, ktorý je administratívnym centrom Spišského biskupstva. Seniorov nakrátko pozdravil a požehnal pán biskup Mons. František Trstenský.

MÁRIA KOŇÁKOVÁ |

INFORMÁTOR

MARKUŠOVCE

- S heslom Od Srdca k srdcu sa členovia eRka v Markušovciach už tradične zapojili do 31. ročníka koledníckej akcie Dobrá novina pod vedením Júlie Grečkovej. Vianoce sú skvelou príležitosťou upriamiť pozornosť na veľkosť Božej lásky, ktorá premieňa svet a dáva mu tak veľmi potrebnú nádej. Na podporu rozvojovej a humanitárnej pomoci v Etiópii sa vyzbieralo a poslalo 1303 €.
- Dňa 31. januára 2026 sa aj naši farníci zúčastnili púte do Košíc.

Cieľom bolo poďakovanie sestrám vincentkám za zorganizovanie Podomovej návštevy Panny Márie ZZM v našej farnosti, návšteva Kostola sv. Rity – patrónky v beznádejných situáciách a komentovaná prehliadka dominikánskeho kláštora i kostola. Okrem prezentácií a informácií o činnosti jednotlivých rádov sme duchovne pookriali pri adorácii v kaplnke u vincentiek, slávením svätej omše pri sv. Rite a modlitbe posvätného ruženca u dominikánov.

MONIKA HAMRÁKOVÁ |

LIESKOVANY

- Na deň Božieho narodenia 25. decembra 2025 pripravili deti a spevácky zbor z Lieskovian jasličkovú pobožnosť ako pripomenutie daru Božieho Syna – svetla do nášho života. Deti a zbor pripravili nádherné predstavenie. Jeho hlbokú myšlienku si každý odnášal vo svojom srdci. Ako odmena pre deti za ich ochotu a herecký výkon bola spoločná akcia – kino, film Kráľ Kráľov.
- Chceme sa poďakovať mládeži z Lieskovian za ich ochotu každoročne obetovať svoj čas a talent

spevu pre potešenie ľudí z Lieskovian pri koledovaní po domoch, tento rok 28. decembra 2025. Koledníci darovali vykoledovanú sumu na zabezpečenie potrieb pre kostol.

- Filiálka Lieskovany chce poďakovať farskému vikárovi za požehnanie domov v Lieskovianoch 26. decembra 2025. Nech ho Pán za to požehná a odmení.

MARCELA KAPUSTOVÁ |

FOTO: MARTIN VRONČ

INFORMÁTOR TEPLIČKA

- 30. novembra 2025 pán farár Štefan Saloka požehnal v kostole adventné vence.
- 7. decembra 2025 sa uskutočnili voľby ružencového bratstva (RB) v Tepličke. Novou horliteľkou RB sa stala Darina Koňaková ml. Horliteľkami ruží sa stali: Mária Sendrejová, Katarína Rumanová, Mária Blašková st., Helena Vilkovská a Margita Tekáčová. Pokladníčkou sa stala Jarmila Koňaková. Za dlhoročnú službu sa predchádzajúcej horliteľke RB Márii Blaškovej st., poďakovali v kostole Katarína Rumanová a Mária Sendrejová.
- 13. decembra 2025 večer po svätej omši požehnal farský vikár Vladimír Fedorek vianočný stromček pri kostole, ktorý bol zároveň za účasti starostu obce Petra Lačného a mnohých Tepličanov slávnostne rozsvietený.
- Aj v Jubilejnom roku 2025 pokračovala tradícia pobožnosti Hľadanie prístrešia Svätej rodiny po rodinách od 15. do 23. decembra 2025.

- Na Štedrý deň koledníci Dobrej noviny vyzbierali 2346 €. Veľká vďaka patrí všetkým ľuďom na Tepličke aj Pod Tepličke, že koledníkov prijali, podporili ľudí žijúcich v Etiópii a vďaka patrí aj koledníkovi za ich obetavosť a každoročný záujem zapojiť sa do Dobrej noviny v každom čase.
- V nedeľu 28. decembra 2025 sa dvadsiatka veriacich z Tepličky a okolia vydala autobusom do Popradu (ďalší individuálne), kde bol spišským biskupom Františkom Trstenským v Konkatedrále Sedembolestnej Panny Márie slávnostne ukončený Jubilejný rok 2025.
- V utorok 20. januára 2026 navštívili seniori z Komunitného centra z Tepličky Spišskú Kapitulú.
- Pod vedením farského vikára Vladimíra Fedoreka sa 31. januára 2026 konala farská púť do rehoľných spoločenstiev v Košiciach.

JOZEF SENDREJ |

VDÁVA

Rímskokatolícka cirkev,
farnosť Markušovce

Zodpovedná redaktorka:
Mgr. Monika Hodnická

Redaktori:
Mgr. Adriana Lazorová
Peter Lazor
Mária Koňaková
Mgr. Jozef Sendrej
Mgr. Barbora Chovancová
Mgr. Zuzana
Klučárová, PhD.

Sadzba a grafická úprava:
Dana Košková

Technické spracovanie:
Tlačiareň Kežmarok

Jazyková úprava:
Mgr. Barbora Chovancová

Odborný konzultant:
Mgr. Štefan Saloka

Imprimatur:
prof. ThDr. František
Tondra, spišský
diecézny biskup

BÚ 16. 2. 1999,
č. prot. 113/99.
Registrované OÚ,
odbor školstva a kultúry
v Spišskej Novej Vsi,
reg. č. 2/99.

Náklad 600 kusov.

Adresa redakcie:
Rímskokatolícka cirkev,
farnosť Markušovce,
Michalská 52,
053 21 Markušovce

Kontakty:
www.pokojadobro.sk
 www.facebook.com/
Pokojadobromarkušovce

Redakcia si vyhradzuje
právo upravovať
príspevky.

Nevyžiadané rukopisy
nevraciamy.

NEPREDAJNÉ.

Časopis vyšiel aj s podporou
obce Markušovce.

POĎAKOVANIE

V mene členov ružencového bratstva (RB) i ostatných veriacich Tepličky sa chceme prostredníctvom časopisu poďakovať pani Márii Blaškovej za jej dlhoročnú obetavú službu horliteľky RB v našej filiálke. Do ďalších rokov života jej prajeme hojné Božie požehnanie i zdravie a ochranu Panny Márie, ktorej je veľká ctiteľka. Svoju lásku k nej často prejavovala aj svojím zvonivým spevom, neraz aj pri privítaní, blahoželaniach, ďakovaniach či rozlúčke s kňazmi. Pri tejto príležitosti jej ďakujeme aj za modlitby a slová útechy pri rozlúčkach s našimi zosnulými v dome smútku a taktiež aj za službu kostolníčky v prípade potreby.

VERIACI Z TEPLIČKY |

Foto: Jozef Sendrej

